

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobce: **V. S.**, zastoupen JUDr. Pavlem Kiršnerem, advokátem se sídlem Rumunská 1720/12, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 4. 2017, č. j. OAM-918/ZA-ZA11-ZA17-2016, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 13. 3. 2019, č. j. 2 Az 45/2017 - 56,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **ne má** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Včas podanou kasační stížností napadl žalobce v záhlaví uvedený rozsudek Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), jímž byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 4. 2017, č. j. OAM-918/ZA-ZA11-ZA17-2016. Tímto rozhodnutím nebyla žalobci udělena mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

[2] Při posouzení věci vycházel městský soud z následujícího skutkového stavu. Žalobce je ukrajinské národnosti, náboženským přesvědčením agnostik. Nikdy nebyl členem žádné politické strany, je homosexuální orientace a příslušníkem LGBT komunity. Ve vlasti naposledy bydlel v Luhansku, avšak žil také v Kyjevě, kde studoval. Do ČR přicestoval v roce 2013 autobusem ze Lvova. O mezinárodní ochranu požádal, jelikož má strach o svůj život na Ukrajině kvůli diskriminaci z důvodu své sexuální orientace a také z důvodu ozbrojeného konfliktu. Dříve o udělení mezinárodní ochrany nepožádal, neboť o této možnosti pro Ukrajince nevěděl. Na Ukrajině již nikoho nemá. Mnoho žalobcových příbuzných se přidalo na stranu domobrany a považují ho za černou ovci rodiny. Jeho rodiče se ukrývají, neboť jejich dobrého kamaráda v roce 2014 unesli a pustili až za několik měsíců. Jiný obyvatel žalobcova domu náhle zmizel a jeho následně pouze rodina dostala informaci, že již není naživu. Žalobce si myslí, že by ho na Ukrajině možná čekala smrt. Vycestování jeho rodiny z Luhanské oblasti není možné, protože nemá kam jít a nedostane se jim pomoci a finančních prostředků. V případě návratu na Ukrajinu má taktéž obavu z toho, že bude pronásledován pro svoji sexuální orientaci. Policie o něm má informace, že se účastnil demonstrací a dle jeho názoru jej má za tzv. provokatéra. Do kontaktu s policií přišel rovněž v roce 2013, kdy jej přepadli, když vycházel z klubu pro homosexuály a on šel napadení oznámit. Policisté si z něj však pouze dělali legraci a sdělili mu, že může být rád, že je naživu. Popsal i další nepříjemnosti, které jej v souvislosti s jeho sexuální orientací potkaly (vyhození z pokoje na koleji a zbití staršími

chlapci po cestě do školy). V roce 2013 se žalobce zúčastnil akce Gay Pride, kde bylo zhruba 100 účastníků a velké množství policistů. K České republice má citový vztah, chce se zde realizovat a něco dokázat.

[3] Po posouzení výše uvedených skutečností dospěl městský soud k závěru, že žaloba není důvodná. Žalovaný podle jeho názoru dostatečně zjistil skutkový stav a uspokojivým způsobem své rozhodnutí odůvodnil, přijaté řešení přitom odpovídalo okolnostem daného případu. Žalobci podle městského soudu na území Ukrajiny nehrozí pronásledování z důvodu příslušnosti k sociální skupině osob s odlišnou sexuální orientací ve smyslu zákona o azylu. K tomu soud odkázal na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 8. 2018, č. j. 7 Azs 219/2018 - 30, podle kterého na Ukrajině existuje dostupný mechanismus efektivní ochrany práv před jednáním, kterému byl stěžovatel vystaven. Konstatoval také, že jestliže se žalobce jednou setkal s nepochopením své orientace u příslušníka bezpečnostního sboru, nelze automaticky předpokládat, že se k takovému postupu uchýlí i další státní orgány. Žalobce měl v první řadě využít možnosti garantované vnitrostátním právem, nikoliv shledávat v této okolnosti azylový důvod. S odkazem na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 3. 2016, č. j. 10 Azs 2/2016 - 33, se městský soud neztotožnil ani s tvrzením žalobce, že není možné využít institut vnitřního přesídlení. Žalobce sice pochází z Luhanské oblasti, ale v posledních letech se zdržoval v Kyjevě, které je pod kontrolou ukrajinských státních orgánů a v němž boje neprobíhají. Jestliže by žalobci mohla hrozit závažná újma pouze v části země, nemůže zneužívat institut mezinárodní ochrany a volně si vybírat zem, v níž chce pobývat (k tomu městský soud odkázal na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 5. 2015, č. j. 2 Azs 189/2015 - 22, a ze dne 24. 2. 2005, č. j. 7 Azs 187/2004 - 94).

[4] Kasační stížnost podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[5] Zásadní pochybení správního orgánu a městského soudu stěžovatel spatřuje v nedostatečném zjištění skutkového stavu, resp. posouzení naplnění podmínek udělení mezinárodní ochrany, a s tím spojené nepostačující míře dokazování, kdy nebylo dostatečně přihlédnuto k okolnostem daného případu. Okolnosti, jež stěžovatel uvedl ve své žalobě a jejím doplnění, pak městský soud nijak nehodnotil, omezil se pouze na opakování tvrzení žalovaného. Stěžovatel byl na Ukrajině pronásledován z důvodu příslušnosti k sociální skupině ve smyslu § 2 odst. 4 zákona o azylu, přičemž státní orgány v zemi původu nejsou schopny mu poskytnout ochranu. V důsledku útoku musel stěžovatel následně svoji homosexualitu z důvodu obav o svůj život veřejně skrývat. Je přesvědčen, že všechny azylově relevantní důvody v řízení dostatečným způsobem popsal a odkázal i na informace o aktuální situaci v zemi původu, žalovaný však jeho tvrzení dostatečně nezohlednil.

[6] Podle stěžovatele ze skutečnosti, že ukrajinská policie poskytuje ochranu LGBT akcím, nelze nabýt přesvědčení, že i jednotlivci, kteří patří k dané sociální skupině, jsou pod ochranou policie a vnitřních státních orgánů ve svém každodenním životě. Stěžovatel se pokusil obrátit s žádostí o pomoc na vnitrostátní orgány, ale místo pomoci se setkal s posměchem a odporem, je proto pochopitelné, že následně ztratil důvěru v možnosti vnitrostátní ochrany. Má také za to, že neochotu orgánů veřejné moci dostatečně prokázal. Při posuzování žádosti o azyl by mělo být zohledněno, zda osoba, která se vrátí do země původu, může žít otevřeně a svobodně svůj život, nebo zda je nucena svou sexuální orientací skrývat.

[7] Podle názoru stěžovatele v situaci, kdy byl v zemi původu ostatními lidmi považován za homosexuála, byl kvůli tomu slovně i fyzicky napadán a bylo s ním jednáno diskriminačně, a to jak na území Kyjeva, tak i v oblasti Luhanska, bylo možno se důvodně domnívat,

pokračování

že s takovým chováním by se setkával i v jiné části Ukrajiny. V řízení také nebylo nijak zpochybněno, že aktuální situace v oblasti Luhanska je vážná a že na místě probíhají nebezpečné ozbrojené konflikty s vážnými dopady pro civilisty. Pro stěžovatele je tak vyloučené, aby se do této oblasti, kde má rodinu, vrátil. Správní orgán i městský soud posuzovaly možnost vnitřního přesídlení pouze z hlediska aktuálně probíhajících bojů a nepokojů, avšak nevzaly v úvahu důvodnou obavu z pronásledování z důvodu příslušnosti k menšinové sociální skupině; možnost vnitrostátního přesídlení však měla být zkoumána vzhledem k osobě stěžovatele. Stěžovatel je přesvědčen, že žalovanému sděloval relevantní skutková tvrzení, právně podřaditelná pod důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12 písm. b) zákona o azylu, případně ve své žalobě podrobně vysvětlil splnění podmínek pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, neboť mu hrozí závažná újma, a to nelidské nebo ponižující zacházení z azylově relevantního důvodu, a dále i z důvodu vnitřního ozbrojeného konfliktu.

[8] Přijatelnost kasační stížnosti spatřuje stěžovatel v tom, že v napadeném rozsudku došlo k zásadnímu pochybení, které mohlo mít dopad do jeho hmotněprávního postavení.

[9] Vzhledem k výše uvedenému tedy stěžovatel navrhl, aby byl napadený rozsudek zrušen a věc vrácena městskému soudu k dalšímu řízení.

[10] Žalovaný s obsahem kasační stížnosti nesouhlasí a trvá na tom, že při posuzování jeho žádosti postupoval v souladu se zákonem a „*sbromáždil podklady pro zodpovědné rozhodnutí ve věci*“. Trvá také na správnosti jím vydaného rozhodnutí, neboť se podrobně zabýval všemi uplatněnými tvrzeními stěžovatele, zjistil skutečný stav věci a případ posuzoval ve všech souvislostech. Ve svém rozhodnutí pak podrobně, dostatečně jasně, srozumitelně a v souladu s platným právem vyhodnotil žádost stěžovatele o mezinárodní ochranu. Poukázal také na své vyjádření k žalobě a ztotožnil se s právním názorem městského soudu.

[11] Námitku stěžovatele, že byl z důvodu sexuální orientace vystaven fyzickému útoku ze strany soukromých osob, žalovaný označil za azylově irelevantní, jelikož se nejedná o újmu způsobenou státními orgány nebo jimi podporovanou či trpěnou. K napadení před podnikem pro osoby s odlišnou sexuální orientací, pak uvedl, že se jedná pouze o individuální chování konkrétních příslušníků policie, tudíž nejde o postoj policie jako celku. Stěžovatel se po tomto incidentu ani nepokoušel s žádostí o pomoc obrátit na státní orgány, kterým je policie podřízena a ani na jiné státní instituce, které by mu byly schopny ochranu poskytnout; tedy nevyužil k obraně svých práv všech dostupných prostředků garantovaných právem země původu. Azylově relevantní podle jeho názoru není ani újma, kterou stěžovatel spatřuje v tom, že homosexuálové jsou na Ukrajině okolní společností vnímání odlišně, jelikož státní orgány jsou schopny a ochotny mu poskytnout ochranu. Pokud jde o aktuální situaci Luhanska, stěžovatel má možnost usídlit se v některé z oblastí, v nichž vojenský konflikt neprobíhá.

[12] Z výše uvedených důvodů žalovaný navrhl, aby Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou.

[13] Dříve, než mohl Nejvyšší správní soud přistoupit k posouzení věcných námitek obsažených v kasační stížnosti, musel zodpovědět otázku její přijatelnosti.

[14] Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. jestliže kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost.

[15] Přesahem vlastních zájmů stěžovatele je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je, kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce, pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je tedy dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech azylu je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, ale také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů. Přijatelná může být kasační stížnost také tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O takové pochybení se může jednat především tehdy, nerespektoval-li krajský soud ustálenou judikaturu, a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, nebo krajský soud v konkrétním případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. K tomu srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2007, č. j. 2 Azs 21/2006 - 59, ze dne 22. 5. 2013, č. j. 6 Azs 11/2013 - 18, ze dne 19. 6. 2013, č. j. 7 Azs 13/2014 - 52, a ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 30.

[16] Lze tedy shrnout, že o přijatelnou kasační stížnost se může jednat v následujících případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec nebo plně v judikatuře Nejvyššího správního soudu řešeny; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou v judikatuře řešeny rozdílně; (3) bude třeba učinit judikaturní odklon; (4) v napadeném rozhodnutí krajského soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[17] V projednávané věci spatřuje stěžovatel přijatelnost kasační stížnosti v tom, že se městský soud dopustil zásadního pochybení, které mohlo mít dopad do jeho hmotněprávního postavení. Nejvyšší správní soud však tento jeho názor nesdílí. Městský soud posoudil věc komplexně, podrobně a v souladu s konstantní judikaturou Nejvyššího správního soudu. Při posuzování věci zohlednil konkrétní okolnosti případu stěžovatele a řádně se vypořádal se všemi žalobními námitkami.

[18] Nad rámec judikatury zmiňované městským soudem v napadeném rozsudku lze vyzdvihnout snad jen rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 10. 2006, č. j. 2 Azs 66/2006 - 52, publ. pod č. 260/2004 Sb. NSS. V něm zdejší soud mimo jiné konstatoval, že *„sexuální orientace žadatele o azyl může být podle okolností a s ohledem na poměry v zemi původu považována za znak jeho příslušnosti k určité sociální skupině ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Újma brozící žadatelé o azyl v důsledku opatření působících psychický nátlak (§ 2 odst. 6 zákona o azylu) nemusí být obdobně závažná jako újmy spočívající v obrožení života nebo svobody, musí však být s nimi aspoň typově srovnatelná.“* Pojem „psychického nátlaku“ je přitom nutno *„poměřovat dalšími v § 2 odst. 6 zákona o azylu výslovně uvedenými azylově relevantními brozby, a sice ‚obrožením života nebo svobody‘. Nepostačí však, ‚půjde-li o pouhou sérii ústrků, byť v jednotlivých případech i vcelku intenzivních, pokud tyto ústrky ve svém celku nedosáhnou takové intenzity a systematickosti, že u dotčené osoby ve zcela zásadní míře snižují kvalitu prožívání a berou životní perspektivu a že v ní vyvolávají silný pocit celkové bezvýhodnosti a beznadějnosti její situace.“*

[19] Z tohoto rozsudku se dále také podává, že: *„[p]sychický nátlak pro příslušnost k sociální skupině homosexuálů by byl azylově relevantní, pouze byl-li by přičitatelný veřejné moci ve státě původu. (...) Veřejné moci nelze přičítat, pokud obyvatelstvo státu či jeho významná část má o určité otázce ‚mravnostní povahy‘ (tou je i náhled na to, zda je ze společenského hlediska přípustná homosexuální orientace) takové mínění, že se z pohledu standardů západních liberálních demokracií jeví jako netolerantní. Co by však veřejné moci bylo nutno zásadně přičítat, je, pokud by obyvatelstvu nebránila tuto netoleranci projevovat, tj. např. pokud by příslušníky homosexuálních minorit nebránila před zřetelným a bezprostředně brozícím nebezpečím fyzického napadení, pokud by se nesnažila již proběhlá napadení, o nichž se dozvěděla, vyšetřovat a případně trestat*

pokračování

a pokud by přiměřenými opatřeními nepředcházela projevům intolerance či je dokonce přímo nebo nepřímo rozdmýchávala.“

[20] Z další judikatury Nejvyššího správního soudu pak vyplývá, že „[n]eučil-li stěžovatel žádné kroky k využití všech prostředků, které právní řád v zemi jeho původu k ochraně práv a svobod poskytuje, nelze učinit závěr, že by mu taková ochrana nebyla poskytnuta, případně že by mu sice poskytnuta byla, ale neúčinně“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 6 Azs 8/2003 - 44). V této souvislosti lze odkázat rovněž na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 12. 2005, č. j. 6 Azs 479/2004 - 41, podle kterého pro to, „aby bylo možné shledat absenci ochrany ze strany státu, musel by stěžovatel vyčerpat všechny reálně dostupné prostředky ochrany.“ Obdobně viz také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 6. 2007, č. j. 9 Azs 49/2007 - 68, podle něhož, že skutečnost, že „žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vybrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999, o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny.“

[21] Jak přitom správně uvedl městský soud, ze zpráv o zemi původu shromážděných žalovaným plyne, že na Ukrajině existuje dostupný mechanismus efektivní ochrany práv před jednáním, kterému byl stěžovatelem vystaven (viz jeho odkaz na recentní rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 8. 2018, č. j. 7 Azs 219/2018 - 30). Stěžovatel měl tedy v prvé řadě využít možnosti garantované vnitrostátním právem.

[22] Lze tedy shrnout, že v dané věci se městský soud nedopustil žádného zásadního pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Nevyvstala pak ani žádná právní otázka, která by dosud nebyla v judikatuře Nejvyššího správního soudu řešena, popř. byla řešena rozdílně. Rovněž tak Nejvyšší správní soud neshledal důvod, pro který by bylo nutno učinit judikaturní odklon, ani žádné další důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele.

[23] Z uvedených důvodů proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost podle § 104a odst. 1 s. ř. s. odmítl pro její nepřijatelnost.

[24] Výrok o nákladech řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 3 větu první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** přípustné opravné prostředky (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 15. ledna 2020

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu